

Plukovník gšt. Josef Bartoš:

Organisace dělostřelectva smíšené brigády a divise.*)

Úvahy pplk. gšt. Štěpánského ve „Vojenských rozhledech“, roč. 1932, čís. 11—12, v článku „Vývoj organisace nejnižší smíšené jednotky a výhledy do budoucnosti“, zasluhují pozornosti a prohloubení i s hlediska dělostřeleckého.

Vystihl-li jsem správně myšlenky autora, snaží se odstraniti těžkopádnost naší divise a chybějící existenci armádních sborů a jejich dělostřelectva. Autor navrhuje, aby nejnižší smíšená jednotka byla brigáda, složená ze čtyř pěších praporů a z jednoho dělostřeleckého oddílu o 4 bateriích. Každý prapor a dělostřelecký oddíl by byl organisován jako samostatné vojskové těleso. Divise by se organicky skládala ze 3 brigád a z 1 dělostřeleckého pluku o 2 hrubých oddílech a 1 lehkého oddílu.

Ačkoli možno míti námitky, že takto organisovaná smíšená brigáda nebude míti dostatečnou bojovou hloubku, že jí bude scházeti nejméně jeden prapor a aspoň jeden plukovní svaz uvnitř brigády, přece беру navrženou brigádu nezměněně za podklad pro své úvahy o jejím dělostřelectvu.

Nejprve nutno si uvědomiti, jaké úkoly mají splniti jednotlivé dělostřelecké složky navržené divise.

A. Dělostřelectvo smíšených brigád.

Brigáda je nejnižší smíšená jednotka. Její organické dělostřelectvo musí proto býti s to, řešiti všechny úkoly přímé podpory této brigády. Kromě toho musí býti schopno dočasně a v omezeném prostoru vésti jakýsi boj proti bateriím. Tyto úkoly, kladené na dělostřelecký oddíl brigády, vedou k takové organisaci oddílu, aby z něho bylo možno v boji vytvořiti jednotky přímé podpory, a je-li nutno, i jednotku všeobecné činnosti.

Autor navrhuje oddíl o 4 bateriích, které by nemusily býti stejného druhu. Složení tohoto oddílu však řešeno není. Autor má asi na mysli baterie o 4 dělech, tedy celkem 16 děl pro brigádu. Vyhovovala by organisace nynějšího oddílu zvětšeného o 1 baterii?

Náš oddíl je nejnižší taktická jednotka dělostřelecká a skládá se ze 3 jednotek palby, t. j. ze 3 baterií. Podle platných předpisů řídí velitel oddílu palbu podřízených baterií v taktickém smyslu. Podle taktické situace, terénu atd. může toto řízení palby uskutečniti buď velmi značnou decentralisací nebo absolutní centralisací. V prvním případě přidělí bateriím taktické úkoly (pásma působnosti) a baterie řídí palbu samostatně podle situace; v druhém případě přidělí bateriím přímo cíle a určí druh účinné palby.

*) Poznámka redakce. Jak článek pplk. gšt. Štěpánského, tak i tento článek přináší nové myšlenky, o nichž se v zahraničí, zvláště v Německu, hojně diskutovalo. Tato diskuse je velmi žádoucí i u nás. Redakce proto žádá čtenáře, aby se zúčastnili této diskuse a provedli podrobný rozbor následků navrhované organisace nejen po stránce taktické, ale též střecko-technické.

Podívejme se nyní, jak se mohou velitelé oddílů a baterií zhostiti úkolů stanovených předpisem, na př. lehká baterie při decentralisaci má za úkol podporovati pěší jednotku na levém křídle sestavy. Baterie má spojení s velitelem oddílu, velitel oddílu pak s pěchotou, řekněme ve středu sestavy pěchoty.

Šířka fronty pěší jednotky podporované baterií a nepřehlednost terénu nutí velitele baterií užiti pátrací hlídky jako pomocného pozorovatele. Baterie tedy nemůže míti spojení s pěchotou ani telefonní, ani radiotelegrafní, poněvadž k tomu nemá orgány, ani materiál. Jak může pěchotu podporovati? Jen palbou na cíle, které velitel baterie nebo jeho pomocný pozorovatel vidí. Pěchota může však býti náhle ohrožena nebo zastavena z míst, která ani velitel baterie, ani pomocný pozorovatel nemohou postřehnouti, a tu bude volati po dělové palbě. Kde je však nějaký dělostřelec, který by žádosti pěchoty vyhověl anebo žádost alespoň zprostředkoval? Dělostřelci jsou daleko na pozorovatelně, s kterou není rychlého spojení, jiní zase někde daleko vpravo u sousedního praporu, kde je styčná hlídka velitele oddílu. Kdy se doví velitel baterie o nutné žádosti pěchoty? Najisto pozdě nebo snad vůbec ne. Spojení s pěchotou je centralisováno u oddílu, velitel oddílu je daleko, linky jsou dlouhé a možnost přerušení linek proto velká.

Jak tomu bude při centralisaci velení? Příprava střelby, zamíření do směru, rozbor cílového prostoru a jeho rozdělení, zlepšení přípravy střelby podle prvků střelb druhých baterií oddílu, přezkoušení přípravy, rozkazy ke střelbě, určování cílů, soustředění palby atd. kladou na velitele oddílu při 3 jednotkách palby (bateriích) takové požadavky, že jim může plně vyhověti jen na ustálené frontě, kdežto ve volném terénu jen až za velmi dlouhou dobu. Příprava a řízení palby tří baterií velitelem oddílu za války pohybné je věc velmi nesnadná a hlavně zdoluhavá. Při teoretických úvahách na papíře a při připravených ukázkových cvičeních to jde a vypadá to dokonce velmi pěkně, poněvadž se při nich obyčejně nepočítá s časem. Ve válce pohybné však čas má velký význam. Proto je často důležitější zahájit dělovou palbu rychle, byť i v menším měřítku, nežli mohutně, ale pozdě.

Čím menší počet jednotek palby bude míti nejnižší taktická dělostřelecká jednotka, tím rychleji může zahájit nebo soustředit palbu. Bude proto výhodné, aby se taková jednotka skládala jen ze dvou jednotek palby.

Možno označiti dělostřelecký oddíl smíšené brigády jako nejnižší dělostřeleckou taktickou jednotku? Z oddílu smíšené brigády bude nutno vytvořiti nejen jednotky přímé podpory, ale často i jednotku všeobecné činnosti. Jsou-li již 3 jednotky palby v oddílu nežádoucí, jsou ovšem 4 tím méně žádoucí. Velitel oddílu bude velitelem dělostřelectva brigády a dělostřeleckým poradcem jejího velitele. Tyto okolnosti nutí proto zrušiti zásadu, že oddíl je nejnižší taktickou dělostřeleckou jednotkou, a stanovit jako takovou baterii, ovšem jiného složení nežli baterie dnešní.

Po těchto úvahách možno přikročiti k řešení návrhu na organizaci lehkého oddílu smíšené brigády nejprve za předpokladu, že tento oddíl má míti celkem 16 děl.

Dělostřelecký oddíl brigády by byl vojskovým tělesem, velitelem jeho by byl plukovník anebo podplukovník. Skládal by se ze dvou baterií 10 cm houfnic a z 1 baterie 8cm kanonů.

Složení houfnicové baterie.

Velitel: major nebo štábní kapitán. Baterie by se skládala ze dvou polobaterií po 3 dělech. Velitelé polobaterií: štábní kapitáni nebo starší kapitáni. Taková baterie by byla nejnižší taktickou jednotkou, jsouc vybavena orgány dosavadního velitele oddílu, ovšem poněkud redukovánými. Styčná hlídka velitele baterie by nebyla vybavena personálem jako nynější hlídka velitele oddílu, nýbrž dala by se zredukovati asi takto:

velitel — důstojník,

roj pozorovací — 1 četař, 1 desátník, 1 běžec a 1 cyklista,

roj spojovací — dvojsprežní telefonní vůz, 1 kůň z dvojspreží vybaven soumarským sedlem, aby ho po vypražení mohlo býti použito jako nosného koně pro telefonní materiál; zato možno zredukovati počet telefonistů na 4 muže.

Jednotkou palby jest polobaterie o 3 dělech. Je naprosto nedělitelná. V palebném postavení má polobaterie jen prvního důstojníka, žádného velitele čty, který jest úplně zbytečný. Zato však má každá polobaterie jednu pátrací hlídku.

Je-li nutno, možno obě polobaterie sloučiti v jednu jednotku palby o 6 dělech (dvě čty po 3 dělech) pod velením velitele baterie. V tomto případě jsou první důstojníci polobaterií veliteli čet (3 děla), mladší velitel polobaterie pak prvním důstojníkem baterie a starší velitel polobaterie pomocným pozorovatelem velitele baterie. Hospodářskou setninou je teprve baterie.

Podporuje-li baterie dvě jednotky pěchoty, může normálně každá polobaterie podporovati jednu jednotku podle vlastního pozorování. Velitel baterie bude spojen styčnou hlídkou se společným velitelem obou jednotek a podle potřeby bude takticky řídit palbu obou polobaterií podle přání velitele pěchoty. Oba velitelé polobaterií musí býti spojeni s velitelem baterie. Je-li málo času na zřízení spojení, nemusí míti velitel baterie telefonní spojení s velitelem té polobaterie, s nímž bude na společné pozorovatelně.

Podporuje-li baterie jednu pěší jednotku, jsou obě polobaterie sloučeny v jednu baterii, která tvoří jednotku palby.

Složení kanonové baterie.

Byl-li kladen požadavek, aby dělostřelectvo smíšené brigády mělo jen 16 děl, mohla by kanonová baterie zůstat v nynějším složení, musila by však býti doplněna styčnou hlídkou. Bylo by ovšem výhodnější organisovat i kanonové baterie po vzoru baterií houfnicových; pak by se ovšem zvýšil počet děl pro smíšenou brigádu ze 16 na 18 děl.

Tato navržená organisace oddílu a baterií má tyto výhody:

1. Velitel oddílu je skutečným taktickým velitelem dělostřelectva brigády a má možnost býti stále pohromadě s velitelem brigády.

2. Spojení jednotek oddílu s pěchotou je zajištěno 3 styčnými hlídkami, tedy na třech místech.

3. Nejnižší taktickou jednotkou je baterie, která se skládá jen ze dvou jednotek palby. Dvě jednotky palby možno lehce ovládnouti i za pohybné války.

4. Organizace dělostřeleckého oddílu smíšené brigády je tak pružná, že se organizačně — bez improvizací — dá co nejrychleji přizpůsobiti jakékoli bojové sestavě brigády.

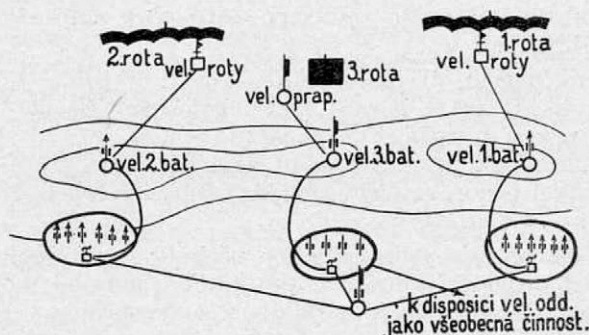
5. Třídělová jednotka palby vyhovuje velmi dobře se stanoviště střelecko-technického a znamená při zastrčení celou baterii úsporu střeliva. Třídělové baterie mají dnes již sověty.

6. Divise by měla jen 9 hospodářských setnin lehkého dělostřelectva místo dosavadních 12. Nynější mírová organizace se dá velmi snadno přizpůsobiti nové sestavě oddílu.

Nyní naznačíme schematicky, jak možno přizpůsobiti sestavu navrženého oddílu různým bojovým sestavám smíšené brigády.

a) Smíšená brigáda má jen 1 prapor v prvním sledu.

(Situace celkem málo pravděpodobná, ale přece možná.) (Obr. 1.)

Obr. 1.

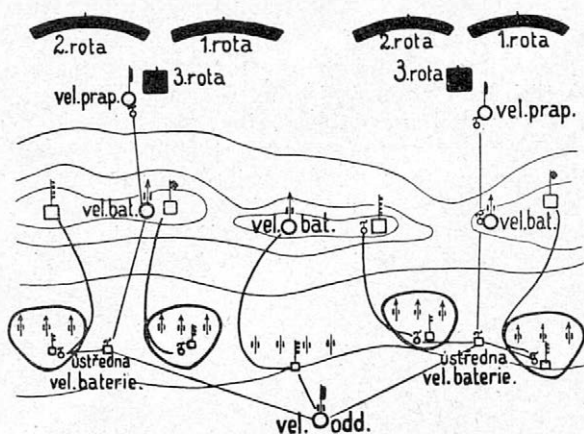
Přímou podporou rot 1. sledu by byly houfnicové baterie, které mají styčné hlídky u velitelů rot. Kanonová baterie tvoří všeobecnou činnost, má spojení s velitelem praporu a s velitelem oddílu.

b) Smíšená brigáda má 2 prapory v 1. sledu. (Obr. 2.)

Styčná hlídka velitele kanonové baterie není zasazena, není-li společného velitele obou praporů. Kanonová baterie tvoří zase všeobecnou činnost.

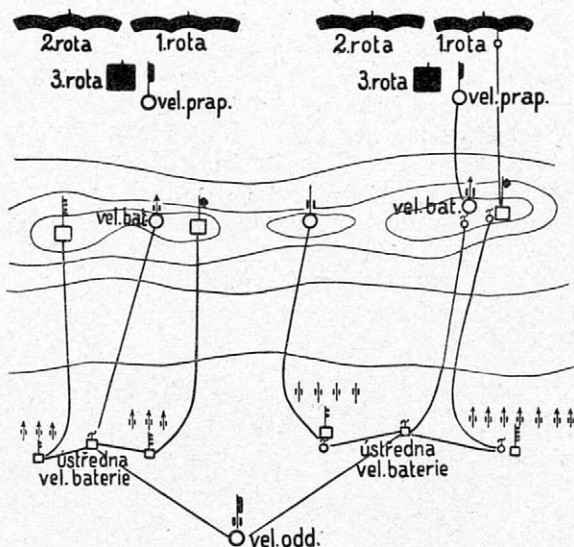
Chce-li však velitel míti silnější přímou podporu, na př. pravého praporu, mohl by postupovati takto: Pravá houfnicová baterie utvoří palébnou jednotku o 6 dělech pod velením staršího velitele polobaterie a vyšle styčnou hlídku k veliteli 1. roty, kterou podporuje. Kanonová baterie se podřídí organickému veliteli houfnicové baterie. Styčná hlídka kanonové baterie obstará spojení mezi velitelem houfnicové baterie a velitelem praporu. (Obr. 3.)

Jiné řešení by bylo, podporovati oběma houfnicovými bateriemi pravý prapor a kanonovou baterií levý prapor.

Obr. 2.

Jsou-li 3 neb dokonce 4 prapory v první linii, možno sestavu oddílu obdobně přizpůsobiti, a to tak, že taktická jednotka by měla vždy nejvíce 2 jednotky palby.

Obr. 3.

Doufám, že k porozumění dostačí uvedené případy, které dokazují neobyčejnou organickou pružnost navrženého oddílu v boji.

B. Dělostřelecký pluk divise.

Autor navrhoval dělostřelecký pluk o dvou hrubých a jednom lehkém oddílu. Tu nutno si zase uvědomiti, jaké úkoly bude míti dělostřelecký pluk divise. Nejnížší smíšenou jednotkou je smíšená brigáda (doposud to byla divise) a nová divise by nám tedy nahrazovala armádní sbor. Bude tedy dělostřelectvo nové divise míti za úkol činnost dělostřelectva armádního sboru, t. j. palbu proti bateriím, palby daleké a zesílení palby dělostřelectva brigád. Pro činnost proti bateriím je hlavně potřebí 15 cm houfnic a dalekonosných kanonů, ráže asi 10 cm; pro palby daleké 10 cm kanonů; pro zesílení přímé podpory obou uvedených ráží. Kromě toho musí dělostřelecký pluk divise býti organisován tak, aby se při úplné decentralisaci mohl snadno rozložit na 3 brigády, u nichž by převzal se zdarem činnost proti bateriím, palby daleké a zesílení přímé podpory. Z toho vyplývá, že by se dělostřelecký pluk divise měl skládati ze 3 smíšených oddílů. Každý oddíl pak z jedné dalekonosné kanonové baterie a z 2 15 cm houfnicových baterií. Baterie po 3 dělech, celkem 27 hrubých děl. Svaz oddílů a pluku jako dosud.

Tím končím v hrubých rysech řešení otázky organisace dělostřelectva při případném přechodu z divise jako nejnižší smíšené jednotky na smíšené brigády. Při tom jest jedno, zda budoucí divise bude míti dvě neb tři smíšené brigády a brigády pak 4, 5 nebo 6 praporů. Rámec mnou navržené reorganisace dělostřelectva zůstává ve všech případech stejný. Ale i kdyby divise zůstala v nynějším složení, bylo by záhodno organisaci jejího dělostřelectva učiniti pružnější ve smyslu těchto úvah, aby lépe vyhovovala rychle se měnícím požadavkům pohybné války.

Další výhodu v navržené organisaci dělostřelectva vidím v tom, že by v míru nebylo u lehkého dělostřelectva rámcových baterií. Předpoklad jest ovšem zrušení horských oddílů v divisi, utvoření horských dělostřeleckých jednotek v armádní záloze a vybavení pěchoty účinným dělem. Podrobná organisace budoucích dělostřeleckých jednotek by přesahovala rámec tohoto podnětu.

Co se týče navrženého názvosloví polobaterie, baterie, oddíl, možno stanoviti u lehkého dělostřelectva i jiné označení na př.: smíšená brigáda by měla organický dělostřelecký pluk, který by se skládal ze 3 oddílů po dvou bateriích. Každá baterie 3 děla. Nejnížší jednotkou palby by byla třídělová baterie nebo šestidělový oddíl. Hospodářskou setninou by byl oddíl.

Kapitán Gustav Mohapel:

Horský kanon doprovodným dělem.

(Dokončení.)

Způsob dopravy a manévru doprovodných děl.

Způsoby dopravy horského kanonu jsou tak rozmanité jako u žádného jiného děla. U doprovodného děla se uplatní hlavně doprava na soumarech, tažení složeného děla silou koní (tandem) a doprava silou lidí buď tahem anebo nesením rozloženého děla. O dopravě doprovodného